

Pilotplan 'Jongeren Weer(t) Schuldenvrij'

Aanleiding

In de media verschijnen de laatste tijd regelmatig berichten over een toenemend aantal jongeren dat met betalingsachterstanden en schulden kampt. Ook via lokale netwerken in Weert horen we deze geluiden. Recent onderzoek (publicatie januari 2023) onder regie van het Verwey-Jonker Instituut staft deze bevindingen: Ongeveer 36.000 jongeren van 18 tot en met 24 jaar kampen met een betalingsprobleem. Een jaar geleden waren dit er bijna 31.000, een stijging van ruim 16% (BKR, 2022; Nibud, 2022). Schulden belemmeren jongeren in het bouwen aan hun toekomst en geven jongeren heel veel stress. Uit eigen onderzoek (zie onderstaand), blijkt dat deze problematiek in Weert ook actueel is en ligt er nu een plan om jongeren met schulden te kunnen ondersteunen. In dit plan is ook preventieve inzet opgenomen.

Resultaten onderzoek

Aantallen: Naar schatting zijn er in Weert ca. 200 jongeren met betalingsproblemen, die geregistreerd staan bij BKR, of in de vroegsignaleringsstool bij de gemeente. De totale groep jongeren met schulden is echter groter dan 200; jongeren met een schuld bij DUO en/ of bij enkele partijen die niet registreren bij BKR, zijn niet in beeld.

- Kenmerken: Jongeren met schulden hebben in Weert vaak de volgende kenmerken: hebben meerdere problemen, geen stabiel inkomen, afkomstig uit een gezin met vergelijkbare problemen, psychische/ lichamelijke klachten, moeite met regelen financiën, uit huis gaan is life event, motivatie voor hulp laag, vaak korte termijn denkers. Meeste jongeren hebben schulden bij/ door zorgverzekeraar, huurbaas, DUO, online kopen/ achteraf betalen/kopen op afbetaling, telefoon en lening. Schuldenlast bedraagt gemiddeld ca. € 3000/5000.
- Benadering: De meeste jongeren komen in beeld via ketenpartners. Een actieve benadering wordt door alle betrokkenen zinvol geacht; via school en m.b.v. 'laagdrempelige' contactpersonen. Contacten met jongeren moeten vormgegeven worden, passend bij de leefwereld van jongeren: via social media, WhatsApp en op locatie. Er is een roep om preventieve inzet (voorlichting/ workshops, liefst via/ op school).
- Schuldienstverlening: Veel jongeren komen niet in aanmerking voor een schuldregeling omdat zij geen inkomen hebben. Een deel van hen haakt af in de dienstverlening die we wél kunnen bieden: In 2022 rondde 5 van de 12 jongeren die een optimalisatie- of stabilisatietraject volgden, hun traject niet af. Naast deze trajecten is bieden van hulp uit andere disciplines gemeente zinvol. Het bieden van perspectief is essentieel.
- Jongerenaanpak: Veel betrokkenen zien het nut van een specifieke aanpak jongeren. Kernelementen hierin zijn: een actieve benadering (op vindplaatsen, tijdig binnenhalen), voorlichting (ook over aanbod), een bekend en vertrouwd en betrouwbaar gezicht bieden, een aanpak die schulden van jongeren overneemt à la Jeugdperspectiefonds (JPF, jongeren zonder inkomen wel een schuldregeling aan kunnen bieden in een korte route, met motiverende aspecten) en contact via Whatsapp/sociaal media. Daarnaast is duidelijk dat Weert door moet gaan met de integrale aanpak vanuit de teams van WIZ, o.m.: flexibiliteit m.b.t. de zoektermijn van de Participatiewet, één (gemeentelijke) contactpersoon/ vertrouwenspersoon die samen met jongere regie voert dwars door de domeinen en partners, goede ketensamenwerking en transparantie.

Aanpak Weert in het kort

Gebaseerd op landelijke successen en lokale behoeften is er gekozen voor een actieve en passende benadering, in combinatie met een meer specifieke dienstverlening gericht op jongeren met schulden. De aanpak is gericht op het bieden van perspectief zodat stress afneemt en jongeren weer kunnen gaan bouwen aan een toekomst.

Actieve en passende benadering:

- Voorlichting, info en advies
- Actief benaderen en binnenhalen jongeren
- Vaste contactpersonen met naam en gezicht WIZ
- Passende bereikbaarheid (bv. via WhatsApp)

Specifieke schulddienstverlening gericht op jongeren:

- Schuldregeling voor jongeren die nu niet in aanmerking komen voor een schuldregeling. Kredietbank wordt enige schuldeiser. Gemeente lost extra af. Jongeren gaan een tegenprestatie leveren. Gezamenlijk wordt een toekomstplan opgesteld.
- Passende bereikbaarheid (bv. via WhatsApp)

Stappenplan naar uitvoering

WAT	HOE	AFSPRAKEN	WANNEER KLAAR
➤ ACTIEVE EN PASSENDE BENADERING			
1. Voorlichting, info etc. omgaan met geld, armoede en schulden	Uitgevoerd of gecoördineerd door Punt welzijn op school, online en vindplaats jongeren 16-27 jaar	1.1 Welke vormen/middelen inzetten 1.2 Afstemmen ketenpartners 1.3 Financiering (subsidie) Afspraken gemaakt en onderdeel subsidieaanvraag	Oktober 2023
2. Bereiken en door leiden doelgroep	Subsidie Punt welzijn (actief benaderen en door leiden jongeren naar ondersteuning) en aanbod/ pilot bekend maken bij ketenpartners	2.1 Aanvraag incidentele subsidie voor uitvoering onderdelen 1. en 2. door Punt welzijn	September 2023
3. Vaste contactpersonen gemeente (naam/gezicht)	Bespreken met teamleiders en afdelingshoofd WIZ	3.1 In overleg afspreken hoe vorm te geven. Wordt uitgewerkt in werkproces. Staf WIZ en teams worden betrokken.	Oktober 2023
4. Passende bereikbaarheid	Bespreken met teamleiders? of afdelingshoofd? WIZ. Het gaat om bereikbaarheid via WhatsApp bij eerste contact en als jongeren al 'binnen' zijn. Na uitwerking bespreken met teams zelf.	4.1 In overleg afspreken hoe vorm te geven Wordt uitgewerkt in werkproces. Staf WIZ en teams worden betrokken. Aandachtspunten: binnen kantooruren + afspraken wanneer wel/ niet gebruiken).	Oktober 2023
➤ SPECIFIEKE SCHULDDIENST-VERLENING JONGEREN			

5. Doelgroep bepalen	Bespreken met Inge en beleidsadviseur	5.1 Doelgroep vastleggen in beleidsregels Opgenomen in beleidsregels en uitwerking in werkproces	Oktober 2023
6. Tegenprestaties bepalen en vormgeven	Bespreken met Inge en beleidsadviseur en teamleiders/ afdelingshoofd WIZ	6.1 Tegenprestatie vastleggen in beleidsregels 6.2 Werkafspraken WIZ breed maken (welke tegenprestaties kunnen we bieden, wie bepaalt tegenprestatie jongeren en wie volgt deze op). Uitwerking: Regisseurs ALLE teams (ook SDV) maken maatwerk plan incl. schuldregeling. 1 persoon houdt overzicht over deze pilot en is aanspreekpunt jongeren. Opgenomen in beleidsregels en uitwerking in werkproces. Staf WIZ en teams worden betrokken	Oktober 2023
7. Afspraken maken met kredietbank	Afspraak plannen beleidsadviseur, Inge, Silvie over specifieke kredieten voor jongeren	7.1 Afspraken maken met de Kredietbank Limburg Wordt uitgewerkt in werkproces.	Oktober 2023
8. Aflossing uitwerken	Bespreken met Inge en beleidsadviseur	8.1 Regels rondom aflossing vastleggen in beleidsregels incl. voorwaarden en weigeringsgronden. Opgenomen in beleidsregels en uitwerking in werkproces.	Oktober 2023
9. Extra aflossen richting schuldeisers uitwerken	Bespreken met Inge en beleidsadviseur	9.1 Regels rondom aflossing vastleggen in beleidsregels Opgenomen in beleidsregels en uitwerking in werkproces.	Oktober 2023
10. Duur (periode) schuldregeling	Bespreken met Inge en beleidsadviseur	10.1 Duur schuldregeling vastleggen in beleidsregels Opgenomen in beleidsregels en uitwerking in werkproces.	Oktober 2023
11. Formatie	Inschatten mogelijke behoefte aan extra formatie team SDV en WIZ breed Start bij teamleider SDV. Vervolg stafbijeenkomst WIZ 21/8	Uit planevaluatie Amersfoort: 25 uur SDV per jongere = 4,8 uur per week, 78 weken (is 1,5 jaar) bij 15 jongeren. Medewerkers WIZ 34 uur per traject (opstellen plan en monitoren en coachen).= 6,5 uur per week bij 78 weken. 15 jongeren Meegenomen in B&W-voorstel	September 2023

De schulddienstverlening die ontwikkeld is voor deze pilot is bijgevoegd als bijlage 1.

De teamleiders worden bij de nadere uitwerking tussentijds betrokken en/ of geïnformeerd. Voor het uitwerken van afspraken omtrent de uitvoering van de pilot, kunnen de teams in afstemming met teamleiders betrokken worden. Alle teams worden sowieso geïnformeerd rondom de start van deze pilot.

Het stappenplan wordt uitgewerkt en leidt concreet tot 3 producten:

1. Subsidiebeschikking voor de actieve en passende benadering
2. Beleidsregels
3. Uitgewerkt werkproces 'Jongeren Weer(t) Schuldenvrij' gemeente Weert

Betrokkenen

Teamleider SDV: Hugo Janssen

Kwaliteitsmedewerker en coördinator team SDV: Inge Muskens

Beleidsadviseur schulddienstverlening: Janne Vrenssen

Afdelingshoofd WIZ: Nancy Peeters

Teamleider zorg & participatie: Esther Giesberts

Teamleiders WIZ: Ümügül Tasim, Carina Doensen

Punt welzijn: Niels Peulen en Michon Clout

Beleidsadviseurs armoedebeleid: Hilke van Heumen en Silvie Brouwers

Looptijd en fasering

De pilot loopt anderhalf jaar. Er wordt in oktober 2023 gestart met de actieve en passende benadering. Verwacht wordt dat in november gestart kan worden met de specifieke schulddienstregeling aan jongeren. De pilot wordt in mei 2025 afgerond.

Financiering pilot

Financiering pilotfase:

- De actieve en passende benadering (de taken die Punt Welzijn gaat uitvoeren) kan bekostigd worden uit het armoedebudget 2023, 2024 en 2025 op basis van een incidentele subsidie. De financiering van 2024 en 2025 is strikt genomen onder voorbehoud van vaststellen lokale begroting.; (immers het zijn middelen die de raad beschikbaar heeft gesteld voor het armoedebeleid, worden pas bij elke begrotingsbehandeling definitief vastgesteld). Kosten worden geschat op maximaal € 30.560 voor de looptijd van de pilot.
- Kosten voor schulddienstverlening jongeren: deze komen in de pilotfase t.l.v. de reserve innovatie en transformatie sociaal domein voor de jaren 2023 en 2024. Voor het jaar 2025 komen deze ten laste van het budget versterken sociale basis. Het benodigde budget voor de schuldregeling bedraagt in het totaal maximaal: € 20.000,-. Er is hierbij uitgegaan van het voor de gemeente meest nadelige scenario (zie vetgedrukt). Voor meer achtergrondinformatie met betrekking tot de schuldregeling, zie bijlage 1.
 - Scenario 1.: Trajecten met een aflossing boven het vrij te laten bedrag (VTLB), uitgaande van een gemiddelde aflossing van €100,- per maand en ervan uitgaande dat de jongere alle afspraken nakomt:
De gemeente betaalt dan 2 x het behalen van de mijlpaal (= in totaal 6 maanden aflossing) + de schuldenvrij bonus van €50,-. Totale kosten voor de gemeente €650,- per traject.

- Scenario 2: Trajecten met een aflossing van 5% van de bijstandsnorm waarbij de jongere wel nog deels inkomen heeft, uitgaande van een aflossing van €20,00,- die de jongere zelf kan doen en ervan uitgaande dat de jongere alle afspraken nakomt: De gemeente betaalt dan een resterende aflossing van €41,- per maand + €10,- extra aflossing gedurende 18 maanden + 6 aflostermijnen bij het voldoen van de tegenprestatie van 20 euro + de schuldenvrij bonus van €50,-. Totale kosten voor de gemeente €1088,- per traject.
- **Scenario 3: Trajecten met een aflossing van 5% van de bijstandsnorm waarbij de jongere geen inkomen voor de schuldregeling heeft en ervan uitgaande dat de jongere alle afspraken nakomt:**
De gemeente betaalt dan een resterende aflossing van €61,- per maand + €10,- extra aflossing gedurende 18 maanden + de schuldenvrij bonus van €50,-. Totale kosten voor de gemeente €1328,- per traject.
- De kosten voor formatie bedoeld voor de uitvoering van de schuldregeling incl. begeleiding bedragen: €42.200,- bij een inzet van 12 uur per week.

Voor de mogelijke structurele financiering zie: Vervolg: structureel beleid incl. financiering

Besluitvorming

College, besluiten over:

1. Incidentele subsidie aan Punt welzijn
2. Inzet formatie voor de uitvoering
3. Financiering kosten voor schulddienstverlening en formatie
4. Vaststellen beleidsregels

Communicatie

Interne communicatie rondom start pilot wordt in overleg met teamleiders WIZ voorbereid. Punt Welzijn neemt zelf de afstemming en communicatie met scholen en andere vindplaatsen voor haar rekening. Externe communicatie wordt afgestemd met afdeling communicatie gemeente.

Samenhang met andere pilot

In het kader van de aanpak armoede wordt vanuit Punt Welzijn als pilot ook iemand aangesteld als sociaal werker geldzorgen. Deze gaat aan de slag als 'het gezicht voor gezinnen'. Deze taak behelst het bundelen van voorlichting, informatie en begeleiding naar passende ondersteuning vormgegeven vanuit 1 duidelijk aanspreekpunt in het werkveld. Ook de ondersteuning van netwerken hoort hierbij. De pilot Jongeren Weer(t) Schuldenvrij' en de pilot met de sociaal werker geldzorgen worden vanuit hetzelfde team van Punt Welzijn opgepakt. Er zijn afspraken gemaakt over onderlinge afstemming en samenhang.

Vervolg: structureel beleid incl. financiering

Financiering vervolg:

- De actieve en passende benadering kan structureel uit het armoedebudget.
- Kosten voor schuldregeling en formatie kunnen niet structureel uit het armoedebudget of een budget van schulddienstverlening. Een mogelijkheid is om via een prioriteit (kadernota) budget aan de raad te vragen. Planning is dan aanvraag voorjaar 2024, voor 2025.

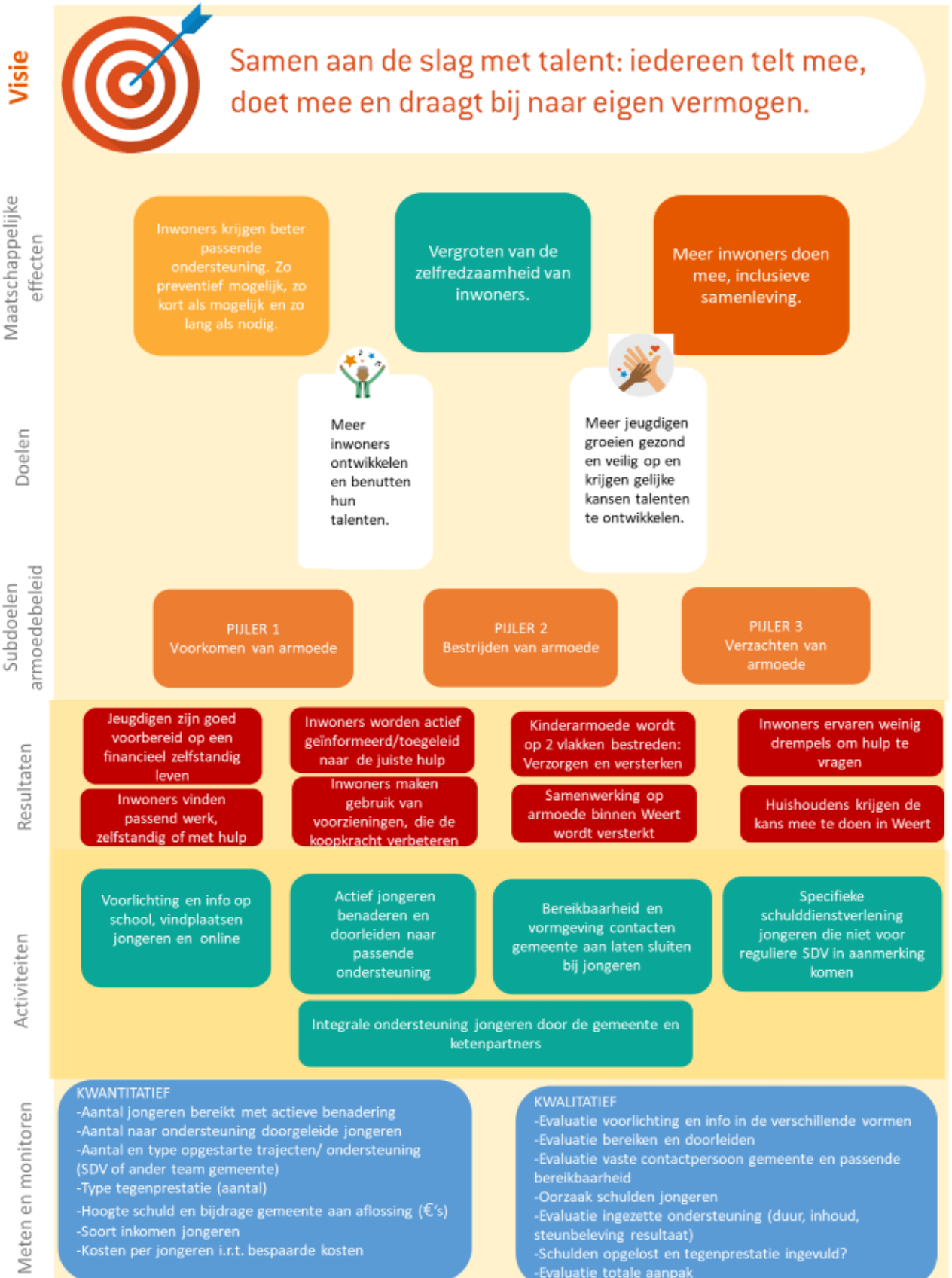
Effecten, doelen en monitoring

Met deze pilot willen we bereiken dat jongeren met schulden weer perspectief krijgen, zodat stress afneemt en jongeren weer kunnen gaan bouwen aan een toekomst. Dit effect past in de maatschappelijke effecten die in de beleidsplannen sociaal domein en armoede opgenomen staan en past ook in het jaarplan van de afdeling Werk, Inkomen en Zorg waar het maatschappelijk effect: Participerende en financieel zelfredzame inwoners (Jaarplan WIZ 2023) genoemd staat.

Daarnaast willen we ook preventief insteken, door het bieden van voorlichting en informatie waarmee we willen bereiken dat jongeren niet in de schulden komen en/ of goed voorgelicht zijn over de thema's omgaan met geld, armoede en schulden.

Voor de pilot is onderstaande doelenboom gemaakt:

Pilot jongeren en schulden

Bijlage 1

Doelgroep Jongeren saneringskrediet:

- Jongere tussen de leeftijd van 18 en 27 jaar (op het moment van aanmelding), en
- Ingeschreven in de basisregistratie personen bij de gemeente Weert, en
- Er is sprake van problematische schulden, en
- Er kan geen passende oplossing worden gevonden binnen de reguliere schuldhulpverlening; er is geen afloscapaciteit conform de voorwaarden van een schuldregeling of de jongere moet toekomstperspectief inleveren om te voldoen aan de voorwaarden van een schuldregeling, en
- De jongere wil aan zijn toekomstperspectief werken en is in staat om een tegenprestatie te leveren.

Jongeren saneringskrediet:

- Krediet met een looptijd van 18 maanden:
 - Bepalen afloscapaciteit: de aflossing wordt berekend op basis van de VTLB-berekening maar bedraagt minimaal 5% van de PW-norm. Wanneer de jongere geen of minimaal inkomen heeft waardoor 5% van de PW-norm niet haalbaar is, dan vult gemeente Weert de aflossing aan tot 5% van de PW-norm. 5% van de PW is momenteel een aflossing van €61,00 per maand voor een alleenstaande.
 - Extra aflossing aan schuldeisers door gemeente*: De gemeente doet boven op de aflossing van 5% van de bijstandsnorm een extra aflossing van €10,00 per maand aan de schuldeisers. Dit geldt alleen voor de trajecten waarbij de gemeente de aflossing aanvult tot 5% van de PW-norm. Bij de trajecten met een aflossing boven VTLB krijgt de schuldeiser al een hogere aflossing en doen we deze extra aflossing niet.
 - Er wordt een krediet verstrekt door Kredietbank Limburg, gemeente Weert verleent hierbij borgstelling. Zodra we aangesloten zijn op het waarborgfonds saneringskredieten staat het waarborgfonds garant. Op dit moment staat het waarborgfonds ook garant voor mensen zonder afloscapaciteit, zodoende vallen jongeren kredieten hieronder. Gemeente Weert betaalt dan 1% van ieder bruto krediet aan het waarborgfonds.
 - De jongere lost het krediet in principe in maximaal 18 maanden af. Bij geen of bij beperkt inkomen, vindt de aflossing van het krediet door de jongere (deels) in de vorm van een tegenprestatie plaats. Dit betreft een tegenprestatie op maat zoals bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doen, opleiding volgen, sollicitatietrainingen, begeleiding accepteren. Persoonlijke ontwikkeling gaat vóór het maximaliseren van de aflossing.
 - Wanneer de jongere wel afloscapaciteit heeft, kan de jongere door het leveren van een tegenprestatie de looptijd van het krediet verkorten. Er zijn dan twee mijlpalen binnen het traject. Zodra de mijlpaal is behaald, wordt er direct een bedrag gelijk aan 3 maanden aflossing op de schuld in mindering gebracht door de gemeente. De eerste mijlpaal vindt plaats na 6 maanden van het krediet en de 2^e mijlpaal 6 maanden na de eerste mijlpaal. De jongere heeft hiermee invloed op de looptijd van het saneringskrediet, deze kan terug worden gebracht van 1,5 naar 1 jaar. Naast het verkorten van de looptijd van het saneringskrediet door het leveren van een tegenprestatie, mag een jongere het krediet altijd versneld aflossen als hij gedurende het traject een hogere afloscapaciteit krijgt.
- Kredietovereenkomst tussen de jongere en Kredietbank Limburg. Hierin is vastgelegd:
 - de hoogte van het verstrekte krediet
 - de hoogte van de maandelijkse aflossing (vaak helemaal of grotendeels door een prestatie in natura)

- de duur van het krediet
- de kredietvergoeding (rentepercentage)
- wanneer het krediet teruggevorderd kan worden
- Toekomstplan, opgesteld door de gemeente samen met de jongere. Hierin is vastgelegd:
 - het toekomstdoel
 - concrete acties om te komen tot het toekomstdoel
 - wat de tegenprestatie in natura inhoudt. Dit betreft een tegenprestatie op maat zoals bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doen, opleiding volgen, sollicitatietrainingen, begeleiding accepteren. Persoonlijke ontwikkeling gaat vóór het maximaliseren van de aflossing.
 - wanneer de jongere wel (gedeeltelijk) afloscapaciteit heeft, worden concrete mijlpalen genoemd waarmee de jongere verkorting van de looptijd van het krediet kan verdienen. De gemeente neemt dan de aflossing over.
 - wanneer de schuldenvrij bonus verdiend kan worden.
- Wanneer de jongere zich niet houdt aan de gemaakte afspraken in de kredietovereenkomst en in het toekomstplan, kan de gemeente ervoor kiezen om het krediet terug te vorderen bij de jongere.
- Schuldenvrij bonus: Het jongeren saneringskrediet richt zich op het oplossen en voorkomen van schulden bij jongeren. We willen bereiken dat jongeren meer grip op hun financiën krijgen zodat schulden in de toekomst voorkomen kunnen worden. In deze context past de schuldenvrij bonus. De jongere komt in aanmerking voor de schuldenvrij bonus wanneer de jongere na aflossen van het saneringskrediet nog een half jaar begeleiding/ nazorg behoudt van schulddienstverlening, afspraken hierbij nakomt en in dit half jaar schuldenvrij blijft. De schuldenvrij bonus is een cadeaubon ter waarde van €50,00.

*Uitleg extra aflossing gemeente:

Bij een schuldbemiddeling beweegt de afloscapaciteit mee met de situatie van de jongere. Dat betekent dat wanneer de jongere meer inkomen krijgt, omdat hij bijvoorbeeld gaat werken, de aflossing ook hoger wordt. Bij een saneringskrediet wordt een afloscapaciteit vastgesteld voor de komende 1,5 jaar op basis van de huidige situatie. Schuldeisers leveren, gevoelsmatig, juist bij jonge mensen vaak perspectief in door akkoord te gaan met een saneringskrediet. De jongere heeft momenteel weinig afloscapaciteit, maar volgt misschien wel een opleiding waardoor de aflossing de komende jaren nog wel zou kunnen stijgen. De gedachten bij veel schuldeisers dat de jongere in de toekomst zijn schuld misschien wel volledig zou kunnen aflossen, kan een reden zijn om niet akkoord te gaan met de voorgestelde sanering. Om deze pilot tot een succesvol einde te brengen is het belangrijk dat schuldeisers akkoord gaan met de regeling.

Het voorstel is te starten met een extra inleg voor schuldeisers van € 10,00 per maand. De hoogte van dit bedrag is gebaseerd op ervaringen van andere gemeenten. Dit geldt alleen voor de trajecten waarbij de gemeente de aflossing aanvult tot 5% van de PW-norm. Bij de trajecten met een aflossing boven VTLB krijgt de schuldeiser al een hogere aflossing en doen we deze extra aflossing niet.